

Gentofte har kulturarven med i grøn strukturplan

Bygningskulturarv er ikke bare fine, gamle huse, der vidner om forgangne tiders håndværk og byggeskik. En facaderække, et gadeforløb eller villahavernes høje træer bærer også på vigtige fortællinger, som kommunen bør bevare og udvikle. I Gentofte har man hævet blikket og udviklet et nyt planredskab, der går på tværs af alle forvaltninger og har kulturarven som mærkesag.

Af | Birgitte Lindegaard Jensen, Bygningskultur 2015

De kulturhistoriske interesseområder er udvalgt ud fra deres evne til at skabe forbindelse og netværk mellem de store samlede grønne områder.

Kulturhistoriske interesseområder blev udpeget for hver af kommunens syv bydele. Villahavernes høje træer er fremhævet som et af de elementer, der bør sikres og udvikles.

Om Gentoftes grønne strukturplan

Gentofte Kommune har med Grøn Strukturplan ønsket at tydeliggøre de rekreative værdier og fysiske sammenhænge mellem byrum og grønne områder. Planen beskriver rammerne for den overordnede planlægning og de potentielle udviklingsmuligheder for en sammenhængende grøn struktur.

Hent planen på: www.gentofte.dk.

Oldtidens gravhøje, militærets forter og batterier og 1900-tallets villaer. Grønne veje og stier og villahavernes gamle, høje træer. Den nyeste tilføjelse til Gentoftes kommuneplan – 'Grøn Strukturplan 2010-2013' - bygger bro mellem natur og kultur og tænker bevaring og udvikling af bygningskulturarv sammen med klimatilpasning, sundhed og biologisk mangfoldighed. Planen introducerer et nyt, bredt natursyn, der omfatter kulturarv fra fortidsminder til villahaver og skrotter den skarpe modsætning mellem natur og kultur.

Teknik og Miljø, Strategi og Udvikling, Plan har været pennefører på planen, som alle kommunens forvaltninger har bidraget til med deres ønsker til udviklingen af de grønne områder. Resultatet er et farvel til silotænkning; en vision på tværs af forvaltninger og planlægningsinteresser og et redskab, der forbedrer vilkårene for helhedsorienteret udvikling af kulturhistoriske kvaliteter og grønne områder under et budget.

Ny tilgang til forvaltning

"Planen styrker indsatsen for at bevare Gentoftes grønne karakter, udvikle de kulturhistoriske kvaliteter og skabe fysiske sammenhænge mellem byrum, grønne områder og bygningskulturarv," lyder det fra Ole Thun, planlægger og arkitekt i Gentofte Kommune. Han har arbejdet indgående med Grøn Strukturplan, og for ham var det vigtigt at få et redskab, som kunne udløse den byggede kulturarvs potentiale i

forhold til kommunens kulturelle, sociale og økonomiske udvikling. Vel at mærke på et bæredygtigt grundlag.

Ole Thun:

"Med kommuneplan 2009 var kulturarv ét af tre fokusområder, så det var vigtigt for os i planenheden at tage denne mærkesag med videre i Grøn Strukturplan. Den blev vedtaget af et enstemmigt byråd, og det siger noget om, at politikkerne her i kommunen er langt fremme, når det kommer til at samtænke det grønne og kulturarven som en værdifuld æstetisk og oplevelsesmæssig værdi."

Havernes høje træer skal bevares

Efterhånden som Grøn Strukturplan blev til, er Gentoftes bydele blevet gennemgået en for en. Derefter har Teknik og Miljø, Strategi og Udvikling, Plan markeret de udviklingsområder, som har potentiale til at skabe forbindelse mellem kulturhistorien og det grønne.

Bygningskulturarven spænder fra oldtidens gravhøje, over middelalderens landsbyer, de kongelige lyst- og jagtveje, lystslottene og det militære kulturlandskab. Nyere kulturarv er repræsenteret ved 1900-tallets villaer og modernistiske bygninger, men også villahaverne har med deres høje, gamle træer stor betydning for oplevelsen af Gentofte som en kommune med grønne, kulturhistoriske værdier. Udpengningen af de kulturhistoriske skatte er et dialogredskab til kommunens øvrige forvaltninger og borgere, som forbedrer vilkårene

for at formidle værdierne, ikke mindst til de private husejere.

"Nu er det ikke kun os her i Planenheden, der kender historierne og værdierne, men også vores kollegaer i Vej og Park eller i Skole og Fritid. Det øger sandsynligheden for, at borgerne bliver inspireret til at bevare træer, have- og parkanlæg," uddyber Ole Thun.

Fælles overblik skaber synergi

Det tværsektorielle udgangspunkt, har ført til, at kommunens medarbejdere bruger planen i det daglige arbejde og føler ejerskab til projektet på tværs af faggrupper. Det fælles overblik betyder, at forvaltningernes forskellige interesser kan koordineres bedre, og det gavner både faglighed og økonomi.

Den fossile stenalderfjord, Hvidøre-bækdalen, mellem Klampenborg og Ermelunden er et godt eksempel. Kommunen har iværksat et projekt, der smukt forener visionen om synergi i udviklingen af kulturarv, biologisk mangfoldighed, rekreation og ikke mindst klimatilpasning. Alene projektets regulering af regnvand vil med tiden minere belastningen af det fælles kloaknet og føre til besparelser i anlæg og drift af den fremtidige spildvandshåndtering.

"Den fossile stenalderfjord fra Klampenborg til Ermelunden bliver synlig, så vi midt i storbyen får et kig ud over et nyt kulturhistorisk landskabsrum. Ud over et stort panorama genskaber vi to væsentlige elementer i området – åen og den våde eng – og vi genanvender tidligere spærredæm-

>

Med Gentofte Kommunes grønne strukturplan fik de gamle militære anlæg i Københavns Nyere Befæstning nyt potentiale som forsinkelsesbassiner for overfladevand. Her den genskabte bro over styrtet i Nordre Oversvømmelse.

Netværk skal styrke viden og dialog i kommunerne

Gentofte Kommune er med i netværket omkring Bygningskultur2015. 70 kommuner deltager med i alt 150 medarbejdere. Netværket skal inspirere kommunernes arbejde med bygningskulturen og tilbyder blandt andet gratis rådgivning, seminarer, kurser, konferencer og studieture.

Tilmeld dig på

www.bygningskultur2015.dk eller hos hna@bygningsarv.dk.

Foto: Gentofte Kommune

>

ninger til forsinkelsesbassiner," forklarer Ole Thun.

Spærredæmningerne blev udviklet som led i Nordre Oversvømmelse i det historiske befæstningsanlæg, Københavns Nyere Befæstning, der omkranser hele København, men det militære kulturlandskabs massive anlæg blev aldrig anvendt som oprindeligt tænkt, og gennem årene forsvandt området i skov og krat.

"Udpegningen af området som et kulturhistorisk udviklingsområde indgår fint i sammenhæng med Grøn Strukturplan, der udover tværsektorielt samarbejde også anbefaler tværkommunalt samarbejde. Området vil nu blive et fantastisk rekreativt tilbud og udflugtsmål med en stor fortælleleværdi, ikke alene som en synliggørelse af kulturhistorien i landskabet men også som led i en naturgenopretning og styrkelse af biodiversiteten i Hvidørebdaldalen. Samtidig løser vi et stadig større behov for regn-

vandsregulering i forbindelse med kommunens klimatilpasning. Alt sammen inden for det samme budget," siger Ole Thun.

Kulturarens potentiale indfries

Eksemplet Hvidørebdæk viser, hvordan forskellige interesser i forvaltningerne kan forenes, og i en fuldt udbygget kommune som Gentofte, er det vitalt. Efter kommunen opdagede området og begyndte at udvikle ideen om at genanvende dets oprindelige funktion, er projektet nu også blevet integreret i det store formidlingsprojekt 'Københavns Nyere befæstning', som Realdania, Kulturarvsstyrelsen og Naturstyrelsen har sat i gang.

Ole Thun:

"Jo hårdere kommunerne er udbygget, des vigtigere bliver det ikke at skade hinandens interesser, når arealer skal udvikles til nye formål.

Planen medfører en naturlig rækkefølge for de projekter, der udvikles. Den betyder,

at de projekter og fokusområder, som vi udvikler, er dem, hvor der er størst mulighed for at skabe synergi mellem forvaltningerne. Vores interesser er tæt forbundne, også på tværs af kommuneskel, og det kræver en fælles påpasselighed. Med den grønne strukturplan har vi fået et redskab, der kan skabe nye samarbejder - og nye muligheder."

Denne artikel er blevet til i forbindelse med Realdania og Kulturarvsstyrelsens initiativ Bygningskultur2015. Initiativet skal blandt andet inspirere kommunernes arbejde med bygningskulturarven. Gennem blandt andet artikelsier vil Bygningskultur 2015 bidrage til videndeling på tværs af kommunegrænser.

Find viden om planlægning på www.bygningskultur2015.dk

På hjemmesiden www.bygningskultur2015.dk kan man finde praktiske værktøjer om lokalplanlægning og inspiration til, hvordan man kan inddrage bygningsarven i planlægningen. Få viden om byomdannelse og nærdemokrati, om kommune- og lokalplanlægning, og find vejledninger til kortlægning.